

PODCAST Participatie van kinderen in situatie van onveiligheid. Interview met twee consulenten

Opgenomen door Nele Haedens, Agentschap Opgroeien, 2022

Episode 4: Geen antwoord, geen plaats en andere roadblocks

Cindy: En ik denk dat wij er moeten blijven bij stilstaan, hetgeen wij doen, sowieso zet je iets in beweging. Onze gesprekken gaan heel diep. Wij zijn ook niet te therapeuten en diegenen die wekelijks in gesprek kunnen gaan met die kinderen. Voor mij als consulent blijft dat heel moeilijk. Wij gaan heel diep om te weten over wat gaat dit en waar moet dit naartoe. En in heel de Signs of Safety gedachte is dat zo iets heel moois. Maar tegelijkertijd zo broos, zo breekbaar. Wij trekken daar ergens een lade open. Wij kunnen niet goed vasthouden en wij weten niet altijd wat er ook mee gebeurt. Heel vaak kunnen wij ook niet het antwoord bieden dat nodig is. Concreet vandaag zit ik met een schrijnende situatie waarbij het een beetje gelijklopend is. Maar waarbij het meisje niet zo een geluk heeft. Het crisisbed stopt, er is geen mogelijkheid. Zij moet na 14 dagen terug naar huis. De stem van het kind is zo belangrijk en deze willen we steeds weer beluisteren, we willen ons betrouwbaar opstellen. Maar als de maatschappij niet het noodzakelijke antwoord kan bieden voor dat kind en we noodgedwongen een kind terug naar een onveilig thuis moeten sturen. Dat is niet uit te leggen. Hoe ik dat vanavond ga uitleggen aan dat meisje, ik weet het zelf nog niet. Er is daar geen antwoord op. Dat is ook iets, luisteren naar kinderen. Als er nood is, moet er een antwoord komen. Wij staan daar ook heel zwak in. Dat vind ik immens lastig, naast de mooie verhalen.

Yasmine: Dan komen wij terug bij die betrouwbaarheid. Dat is zo belangrijk, maar hoe betrouwbaar kom je nog over bij een kind als je het niet kan waarmaken om hen in een veilige situatie te brengen, doordat er plaatsgebrek is. Overall, voortdurend moeten wij tegen mensen die een hulpvraag hebben, zeggen “sorry meneer, mevrouw, jongere, voor die hulp gaan jullie misschien nog 1, 2 3 of misschien zelfs 4 jaar moeten wachten.”

Cindy: En vooral, als ik nu denk aan het kind dat ik voor ogen heb, broertjes en zusjes hebben wel nog een opvang, maar voor dat ene meisje is er niets. “Waarom ik en niet de anderen?” Er bestaat daar geen uitleg voor. En ik moet ook heel vaak zeggen, “Ik wil dat ook helemaal niet en dit is inderdaad helemaal niet eerlijk.”. Maar, dat staat dan haaks op luisteren en proberen te handelen. Ik denk dat wij altijd proberen en dat is nu vanavond proberen zoveel mogelijk afspraken te maken in de hoop dat het een beetje ok kan verlopen. Maar eigenlijk weet je dat het niet goed is. Dat is ook het moeilijkste om uit te leggen aan het kind. Op dat moment moet je er naartoe en moet je de uitleg geven. En daar breekt je hart van. Dat is zo. Ik was nu eufiek aan het denken, hoe doe ik nu ‘word and pictures’ daarrond. We hebben een heel mooie in deze situatie, waarom de kindjes niet meer thuis kunnen wonen. Maar hoe leg ik daar in uit, “maar eigenlijk moet je toch weer naar huis.” Of hoe leg

ik uit, het was broertje deze week, “je bent nu 2 weken daar geweest, en je moet nu weer naar een andere plaats”. De enige vraag die ik kreeg, dat was een kind van 6 jaar, “wat heb ik gedaan? Waarom word ik nu weer gestraft?” “Jij wordt niet gestraft, jongen. Maar er is hier nu geen plaats.” “Er is daar wel plaats. Ik heb daar vannacht geslapen in dat bedje. Ik geloof jou niet”. En dan moet je toch, over je eigen grenzen, die jongen in je auto krijgen om dan weer naar een ander bed, een ander plaatsje, waarvan wij weten, woensdag komt het weer op ons pad. Wat wordt het woensdag?

Als ik iets wil zeggen over de stem van het kind, dan denk ik, luister er naar, want daarover gaat het. Dat zijn mee hechtingsproblematieken die wij mee in stand houden.

Yasmine: Ik had het deze week ook nog, in een gezin, een mama die zei “jullie willen dat ik stabiliteit heb in mijn leven, dat ik een vaste partner heb, dat ik een vaste woonplaats heb, maar het enige wat jullie doen, is gewoon voortdurend mijn kind van plaats naar plaats laten gaan, omdat er geen vaste plaats is. Hoe willen jullie dan dat ik stabiliteit heb?” Ja, dan slaat zij de nagel op de kop. Een kind heeft altijd recht op uitleg. Maar dat zijn ook de momenten dat wij geen uitleg kunnen geven. Maar ook dat er geen rust is of houvast om het kind de uitleg te geven over zijn eigen situatie. Want dat mogen wij ook niet vergeten, als een kind er uit gaat, moeten wij dat kunnen duiden. Duiden kan, als het kind tot rust kan komen. Dan kan het binnenkomen. Anders blijft het allemaal hangen. Maar wij kunnen die rust niet geven aan die kinderen. Dat is moeilijk.

Nele: Wat doe je dan op zo een moment?

Cindy: Op zo een moment, toch het verhaal brengen. Maar ik weet dat het wellicht niet binnenkomt en ik weet dat ik het opnieuw moet herhalen. En ik zal dat ook blijven herhalen. Dat kind heeft daar recht op. Maar het probleem is dat er ook niemand anders is om dat verhaal mee op te vangen. Als consulent zitten wij niet constant naast het kind. Wij komen efkes en dan is het belangrijk dat iemand het mee kan vasthouden met het kind. “Wat is er hier gezegd geweest? Wat zijn die tekeningen? Wat betekende dat nu ook weer?” Maar als een kind in een crisisbed zit, is dat er niet. Is er niemand die dat mee kan vasthouden. Dat is van, wij willen het wel maar wij kunnen het allemaal niet.

Yasmine: Dat wordt soms letterlijk zo gezegd: bed, bad, brood. En ja, een kind heeft op dat moment niemand als houvast. Zij kunnen niet naar dezelfde school want die crisisplaatsen zijn vaak over de hele provincie verspreid. Iedere keer naar een nieuwe school. Sommigen om de twee weken naar een nieuwe school.

Cindy: Of niet meer naar school kunnen. Ik had 4 kinderen op 1 september die niet naar school konden. Terwijl ze zo graag zouden willen. Dan zit je maar aan de andere kant van de provincie.

Yasmine: En dan vaak ook nog een plaats waarvan ouders er niet geraken om op bezoek te gaan, omdat het zodanig ver is. Dat die kinderen zich dan alleen voelen.

Cindy: En ja, wat doe je dan op dat moment?

Yasmine: Vaak zie je ook bij een overbrenging dat een kind zich gaat vastklampen aan jou. Als consulent, dat gezicht dat je weer ziet. En dan denk je, eigenlijk moet jij je niet aan mij kunnen vastklampen. Eigenlijk moet jij je kunnen vastklampen aan een goede begeleider die efkes een weg gaat met jou. Of nog liever, mensen binnen jouw netwerk. Maar die er dan ook niet zijn, omwille van andere keuzes die je moet maken. En dat is moeilijk! Aanwezigheid, betrouwbaarheid, beschikbaarheid, maar eigenlijk weet ik niet wat het nog allemaal moet worden. En voor die

kinderen, ik vind dat je ze gelijk moet geven. Je bent niet betrouwbaar. Je zegt, “je hebt een bedje, dat je even tot rust mag komen. En dan moet ik weer weg.”

Nele: Dat is de andere kant van het verhaal. Maar toch, in dat moeilijke werk, in die moeilijke omstandigheden doe je mooie dingen om kinderen mee op weg te nemen. Helemaal terecht en ergens moet dit ook meer gezegd worden.

Cindy: En dat stukje, als ik vanuit het OCJ-verhaal vertel, is het zeer moeilijk als het op dat moment moet overgaan naar het parket en jeugdrechtbank. Ik denk dat wij nog de luxe hebben dat het meestal vlot gaat. Maar wij hebben ook andere parketten waarbij het heel lang kan duren eer een consulent komt op de jeugdrechtbank. Of dat het dossier op het bureau van de jeugdrechter komt. En dat is zo moeilijk, wat betekent dat dan voor die kinderen. En eigenlijk valt daar dan ook niets over uit te leggen aan hen. En dat zijn de dingen in het dagelijks werken, waarin je zegt, dat is onrecht dat kinderen wordt aangedaan vanuit de systemen waarin wij werken. Evenzeer, kinderen die in een crisisbed moeten kunnen blijven, maar toch moeten weggehaald worden omdat er geen alternatief is. Dat is onrecht dat wij aandoen. En dan kunnen wij heel veel zeggen over de stem van het kind. En dan gaan wij die stem gaan beluisteren. Maar daar blokkeert het op. Ik heb er ook geen antwoord op, alleen kwaadheid en blijven doorbijten. En op alle deuren kloppen waar maak kan. Want ik weet niet, dat is hoe wij het voelen, maar ik weet niet of het ook zo duidelijk is voor de ‘hogere regionen’ hoe het in de praktijk is. Ik ben woensdag nog een kind iets moeten uitleggen, vanavond weer. En dat is de uitdaging, hoe blijf ik dan connectie houden met dat kind.

Nele: En dat is iets waar jij invloed op hebt. Op die andere zaken kan je terecht heel kwaad worden. Het is onrechtvaardig. Maar ik denk dat we allemaal moeten kijken, waar kan ik invloed op hebben om het toch zo goed mogelijk voor dat kind te kunnen betekenen.

Cindy: Dat is waar, maar dan sluit ik aan bij de opmerking van Yasmine, wij hebben ook niet altijd de tijd daarvoor, maar wij maken die tijd daarvoor. Maar ook dit gebeurt niet tussen 9 en 5 uur. Dat zijn de momenten ’s avonds, de middagen.

Yasmine: Daarin zien wij ook wel dat heel veel consulenten daarin uitvallen. Om iedereen mee te betrekken, dat is geen ‘nine to five’. En om dan al het papierwerk, documenten en vragenlijsten in te vullen, ja...

Cindy: Maar dat zijn ook de dingen die niet gemeten worden. Al de andere dingen worden gemeten, Domino en zo. Ga je in gesprek met dat kind, hoeveel keer ga je in gesprek, geef je een mooie uitleg, wanneer doe je dat? Terwijl dat eigenlijk de kern van de zaak is.

Yasmine: En dit moet gemeten worden.

Nele: We zullen zeggen dat dit in Domino moet opgenomen worden (gelach).

Cindy: Ja, soms hebben wij de moed niet meer om te registeren.

Nele: En dan kunnen de ‘hogere regionen’ niet zien, niet weten... Ik snap wel wat je zegt. Want eigenlijk zouden wij moeten meten wat telt. En wat telt er?

Cindy: En Domino is nog niet in orde in dat dossier. Ik heb daar een maand mee rondgelopen.

Yasmine: En dan kan je niet...

Cindy: Jawel, ik kan wel, maar ik weet niet wanneer.

Soms vind ik het wel mooi, jongeren die mij nog eens aanspreken op straat. Waarbij ik denk, fantastisch dat je mij nog herkent. Soms herken ikzelf hen nog met moeite. Zelfs beginnen zelf met hun naam en hun situatie waarbij ze soms kunnen verwijzen naar de meest moeilijke momenten. Je hoort hen soms letterlijk zeggen, hoe kwaad ze waren rond bepaalde stappen. Na jaren zeggen ze je dan, “gelukkig dat je dat gedaan hebt voor mij, het is echt wel nodig geweest. “

Nele: Die 3 die bij jou in de auto zaten, jij hebt impact gehad.

Yasmine: Maar wij zien dat vaak niet meer. Het is herkenbaar wat je zegt. Ik kreeg onlangs een berichtje van een meisje. Ze is ondertussen zelf meerderjarig, heeft een kindje. Zij was vaak heel kwaad op mij. Zij moest vaak naar een gesloten setting. En nu zegt zij, “Eigenlijk ben ik wel blij dat jij er voor mij bent geweest.” Veel mensen vragen waarom ik dat blijf doen, consulent zijn. Want het is toch wel heftig. Maar dat zijn de momenten waarbij ik denk, wij kunnen echt wel het verschil maken.

Cindy: Daar hebben wij weer die betrouwbaarheid en het consequent handelen. Doen wat je gezegd hebt dat je zal doen, ook al is dat keihard. Eigenlijk merk je dat dit werkt. En daarop komen zij later terug. Waar ik over spreek is nog de comité-werking. In die zin, dat wij een langer traject gingen met jongeren. Ik denk ook, als wij het hebben over de stem van kinderen en de korte trajecten dat wij moeten lopen. Dat wij daar ook weer heel wat hiaten hebben. Niet alleen op het moment dat een dossier moet overgedragen worden naar jeugdrechtbank, maar ook bij het afsluiten. Want wij vertrouwen erop dat de hulpverlener die verder opvolgt, dat deze mee zal blijven vasthouden. Wij hopen dat. Maar soms zien wij, dat kinderen later weer opnieuw worden aangemeld waarin dit niet gebeurd is. En waarin die hulpverlener noodgedwongen is moeten wegvallen. Ik denk aan de CLB-medewerker die een heel goede intentie had. Die echt keihard mee op weg ging. Maar ouders beslisten op een bepaald moment om te veranderen van school. En dan zie je weer vanalles gebeuren. En dat vind ik ook wel iets om keihard over na te denken. Ok, onze diensten, het is goed dat wij er kort zijn in het leven van een kind, enerzijds. Als je niet in bijzondere jeugdzorg moet zitten, moet je er ook niet in zitten. Maar tegelijkertijd moet er de garantie zijn dat wat nodig is in het leven van een kind moet kunnen vastgehouden worden.

Nele: Maar dat is het spanningsveld want die ouders hebben het recht om te beslissen.